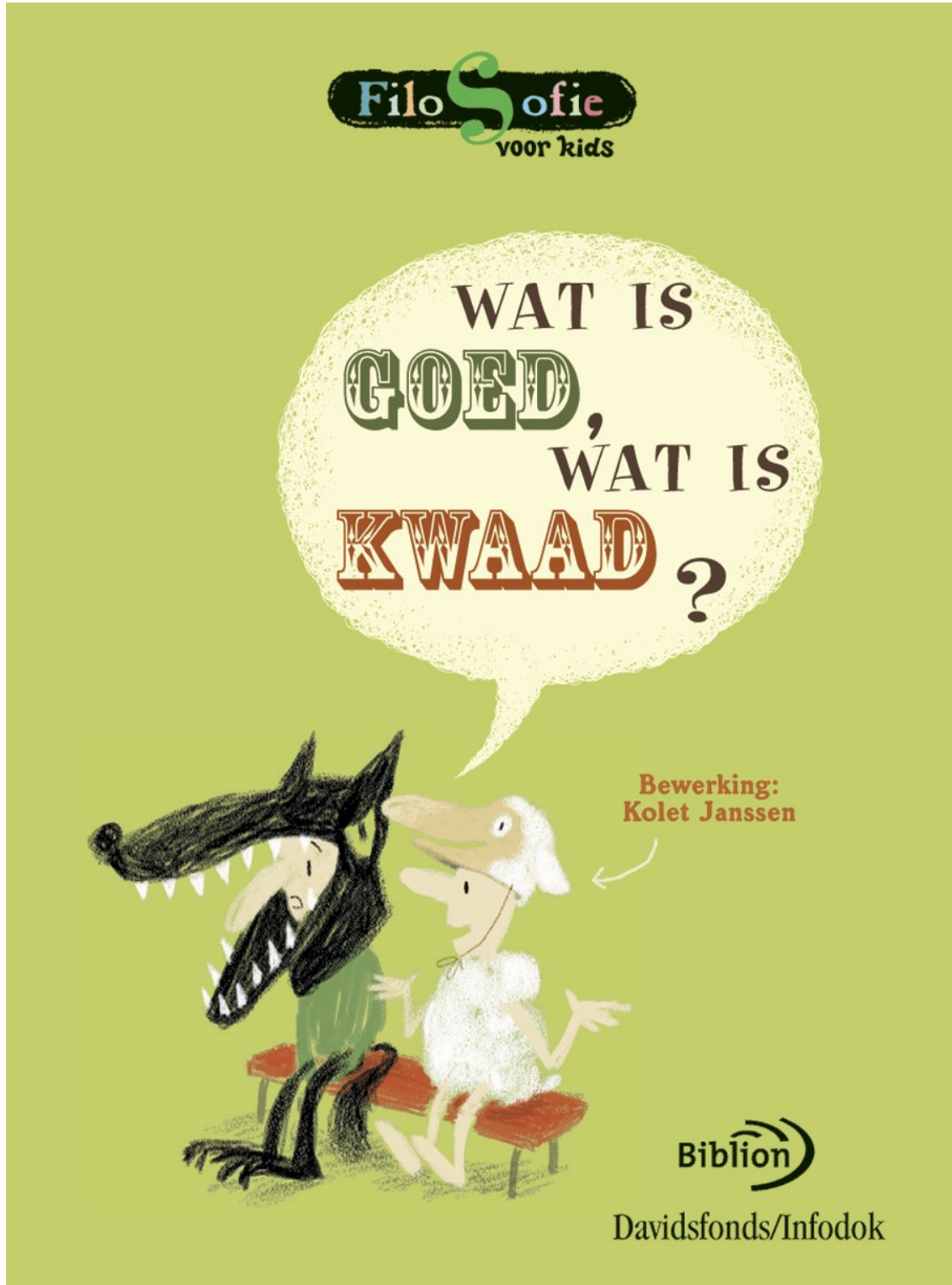

Kinderboeken in de klas

Begeleidingsbrochure voor leerkrachten

Wie is Oscar Brenifier?

Oscar Brenifier is een Canadese filosoof en pedagoog.

Al enkele jaren werkt hij met kinderen rond filosofie. Aan de hand van vragen probeert hij met hen in dialoog te gaan. Deze methode van vragen stellen wil hij introduceren in de Franse lagere en middelbare school.

Hij schreef reeds enkele boeken rond deze thematiek voor de uitgeverij Nathan.

Davidfonds uitgeverij brengt de boeken in België op de markt.

Wat is filosofie?

Filosofie kent zijn oorsprong in de Klassieke Oudheid.

Iedereen kent wel de bekende antieke filosofen Plato, Socrates, Aristoteles, Zeno...

Het woord filosofie is afgeleid van de Griekse woorden filos en sofia.

Filos betekent vriend en sofia wijsheid. Iemand die bevriend is met de wijsheid dus, iemand die de wijsheid begeert vandaar 'wijsbegeerte'.

Waarom filosoferen met kinderen?

Filosoferen is nadenken, reflecteren over, ter discussie stellen van datgene wat gewoonlijk als vanzelfsprekend wordt ervaren.

Kinderfilosofie is gericht op het leren verwoorden van je eigen wereldbeeld, hoe het komt dat je denkt zoals je denkt. Filosoferen met kinderen is samen op een systematische en gestructureerde wijze nadenken en praten over filosofische vragen.

Het gaat niet om het vinden van de 'juiste' antwoorden, maar om het ontwikkelen van denkvaardigheden en een eigen zienswijze. Kinderen leren ervaren dat hun argumenten er toe doen ofwel serieus genomen worden.

Doelstellingen:

Algemene doelstelling:

Lln leren reflecteren op eigen kennis, normen en waarden met als resultaat meer inzicht in het eigen wereldbeeld en in het wereldbeeld van de ander.

- Lln kunnen brainstormen rond filosofische vragen.
- Lln kunnen zelf filosofische vragen formuleren.
- Lln kunnen een standpunt innemen.
- Lln kunnen hun standpunt onderbouwen met argumenten.
- Lln kunnen appreciatie opbrengen voor de mening van medeleerlingen.
- Lln kunnen kritiek geven en ontvangen.
- Lln kunnen hun eigen mening herzien.
- Lln leren hun eigen denkprocessen en structuren onderzoeken.
- Lln kunnen in groep samenwerken.
- Lln ontwikkelen hun discussievaardigheden

Waar vind je interessante informatie?

- <http://www.wijsneus.org>
- <http://www.kinderfilosofie.nl>
- <http://www.webkwestie.nl/filosferen>
- <http://www.filoket.be>

REFERENTIEWERKEN

- B. Oscar, *Wat is goed, wat is kwaad?*, Davidsfonds Leuven, 2004
- <http://www.taalvorming.nl/>
- <http://www.filoket.be>

Allemaal vragen!

Kinderen stellen voortdurend vragen. Hoe kunnen ouders het best reageren? Moeten ze een antwoord geven of niet? Waarom antwoorden zij in plaats van hun kinderen?

De bedoeling van dit boek is niet om de antwoorden van ouders van tevoren uit te sluiten. Het antwoord van ouders kan kinderen juist helpen om een eigen mening te vormen. Maar kinderen moeten ook zelf leren nadenken en een oordeel vormen. Daardoor worden ze zelfstandig en ontwikkelen ze verantwoordelijkheidszin.

In de deeltjes van de reeks *Filosofie voor kids* staan honderden vragen. Op elke vraag zijn verschillende antwoorden mogelijk. Soms lijkt het antwoord duidelijk, soms raadselachtig of verrassend, soms word je op het verkeerde been gezet. En elk antwoord lokt weer nieuwe vragen uit, want denken is een weg zonder einde.

De laatste vragen krijgen wellicht nooit een antwoord. Gelukkig maar, want niet elke vraag moet beantwoord worden. Je kunt ook houden van de vraag zelf. Omdat het zo'n mooie vraag is. Of omdat het probleem dat ze stelt je bij de zin en de waarde van het leven brengt. Leven, liefde, schoonheid en goedheid blijven altijd vol vragen.

Er zijn wel denksporen uitgestippeld. Het loont de moeite die te onderzoeken. Wat mensen voor ons gedacht hebben kan ons inspireren en alert houden. We zetten de dialoog voort. Wedden dat kinderen én ouders er iets van opsteken?

Oscar Brenifier

MOTIVATIEFASE

Richtvragen:

- Wie heeft er al ooit eens iets heel stouts gedaan?
- Wat gebeurde er toen?
- Werd je gestraft?
- Hoe voelde je je toen?
- Vond je je straf verdiend?

- Heb je al eens iets heel goed gedaan?
- Wat had dit tot gevolg?
- Waren er mensen die je dankbaar waren?
- Hoe voelde je je toen?
- Kreeg je een beloning?

Leerkracht schrijft de woorden “goed” en “kwaad” op het bord.

Leerkracht leest enkele krantenkoppen voor.

De lln plaatsen de krantenkoppen onder de woorden “goed” en “kwaad”.

Voorbeelden van krantenkoppen:

Goed: VZW verzamelt geld in voor kankerpatiëntjes.

OCMW bouwt driehonderd sociale woningen.

Maaltijd tegen de eenzaamheid.

Kwaad: Vandalen vernielen kerkhof in Bilzen.

Inbreker slaagt bejaarde neer.

Bedrijf verzwijgt grondvervuiling.

THEMA'S

Deze werkvormen bieden leerkrachten de mogelijkheid om één of meerdere thema's per les te behandelen. De werkvormen zijn erop gericht de leerlingen kennis te laten maken met de verschillende thema's en hun er actief mee te laten werken.

Het is als leerkracht belangrijk om de eigen mening niet op te dringen aan de leerlingen daar het filosofische vragen zijn waar geen éénduidig antwoord voor bestaat.

1) Wet

Leerkracht hangt twee prenten op het bord:

- een prent van een kind omringd door rijkdom (bv uit een speelgoedblaadje)
- een prent van kinderen die honger lijden

Richtvraag:

Wat stellen deze twee prenten voor?

Lkr stelt de volgende vraag:

Mag je stelen om te kunnen eten?

Leerlingen brainstormen over de vraag. Lkr noteert de antwoorden op het bord. Tussen de antwoorden van de leerlingen zitten vast en zeker enkele antwoorden die in het boekje zijn opgenomen.

Lkr gaat met de leerlingen dieper in op de 'ja, maar'-vraagjes in het boekje.

Lkr begeleidt de klasdiscussie.

Lkr leest samen met de leerlingen het besluit in het boekje en gaat na of de leerlingen hiermee akkoord gaan.

Lkr laat Iln hun meningen staven met gegronde argumenten.

2) Lief zijn

Leerkracht leest één van deze twee gedichtjes voor :

De liefste van de klas (Marianne Busser en Ron Schröder)

Als je vindt hij is de liefste
en de knapste van de klas
en hij draagt de leukste kleren
en de allermooiste jas
en hij heeft de mooiste ogen
en het allerleukste haar
en hij zegt de liefste dingen
en hij doet nooit gemeen of raar
en hij heeft de sterkste handen
en de allermooiste stem
nou dan ben je – 'k weet het zeker
toch wel echt verliefd op hem!
Siegfried,
WEET JIJ WAAROM IK JOU
zo graag heb?
Zoals jij
elke dag na schooltijd
plotseling
aan het einde van de straat
zegt:
"Hou je taai!"
en dan wegrent.
Zo
warm
doet niemand anders dat

(Ed Franck)

Richtvragen:

- Wat vond je van deze gedichten?
- Waarover gaan ze?
- Ben jij vaak lief voor iemand?
- Hoe voel je je dan?

Lkr stelt de volgende vraag:

Moet je lief zijn voor anderen?

Leerlingen brainstormen over de vraag. Lkr noteert de antwoorden op het bord. Tussen de antwoorden van de leerlingen zitten vast en zeker enkele antwoorden die in het boekje zijn opgenomen.

Lkr gaat met de leerlingen dieper in op de 'ja, maar' vraagjes in het boekje.

Lkr begeleidt de klasdiscussie.

Lkr leest samen met de leerlingen het besluit in het boekje en gaat na of de leerlingen hiermee akkoord gaan.

Lkr laat IIn hun meningen staven met gegronde argumenten.

3) Gehoorzaamheid

Rollenspel: twee leerlingen spelen de kinderen en twee leerlingen spelen de ouders, beiden krijgen een andere opdracht.

Opdracht:

Ouders: Zorg ervoor dat je kinderen om 21u in bed liggen.

Kinderen: Je moet gaan slapen, maar je doet er alles aan om nog een halfuurtje langer te mogen opblijven. Je gehoorzaamt je ouders niet.

Leerkracht stelt de volgende vraag:

Moet je altijd gehoorzamen aan je ouders?

Leerlingen brainstormen over de vraag. Lkr noteert de antwoorden op het bord.

Tussen de antwoorden van de leerlingen zitten vast en zeker enkele antwoorden die in het boekje zijn opgenomen.

Lkr gaat met de leerlingen dieper in op de 'ja, maar' vraagjes in het boekje.

Lkr begeleidt de klasdiscussie.

Lkr leest samen met de leerlingen het besluit in het boekje en gaat na of de leerlingen hiermee akkoord gaan.

Lkr laat IIn hun meningen staven met gegronde argumenten.

4) Woord

Leerkracht leest een stukje voor uit de eed van Hippocrates.

Lkr legt kort uit wie Hippocrates was.

(Hippocrates van Kos was een arts uit de Klassiek Oudheid die een eed opstelde waarin stond hoe een arts zich moet gedragen. De eed van Hippocrates wordt nog steeds in aangepaste vorm afgelegd door toekomstige dokters.)

Richtvragen:

Weten jullie wat het beroepsgeheim is?

Welke mensen hebben er beroepsgeheim?

(Dokters, advocaten, medewerkers CLB, psychiaters...)

Vertellen jullie altijd alles of verzwijgen jullie soms dingen?

Lkr stelt de volgende vraag:

Moet je alles zeggen?

Leerlingen brainstormen over de vraag. Lkr noteert de antwoorden op het bord. Tussen de antwoorden van de leerlingen zitten vast en zeker enkele antwoorden die in het boekje zijn opgenomen.

Lkr gaat met de leerlingen dieper in op de 'ja, maar' vraagjes in het boekje.

Lkr begeleidt de klasdiscussie.

Lkr leest samen met de leerlingen het besluit in het boekje en gaat na of de leerlingen hiermee akkoord gaan.

Lkr laat IIn hun meningen staven met gegronde argumenten.

5) Vrijheid

Leerkracht roept enkele leerlingen naar voren.

Elke leerling wordt beknot in zijn vrijheid en moet een zekere opdracht uitvoeren.

Leerling 1: Handen worden met een stoffen lint vastgebonden op de rug van de leerling. De leerling moet desondanks toch een zin op het bord schrijven.

Leerling 2: Moet één minuut spreken over zijn huisdier zonder het woordje 'de' te gebruiken.

Richtvragen:

Waarom kon je de opdrachten moeilijk uitvoeren?

Hoe voelt het om 'onvrij' te zijn?

Vinden jullie het normaal dat je als kind niet vrij bent om te doen wat je wilt?

Wat zou je willen veranderen?

Vind je dat je thuis genoeg vrijgelaten wordt?

Stel dat je zelf ouder zou zijn, zou jij je eigen kind op deze leeftijd meer of minder vrijheid geven? Vertel ook waarom?

Leerkracht stelt de volgende vraag:

Moet je altijd doen wat je wilt?

Leerlingen brainstormen over de vraag. Lkr noteert de antwoorden op het bord.

Tussen de antwoorden van de leerlingen zitten vast en zeker enkele antwoorden die in het boekje zijn opgenomen.

Lkr gaat met de leerlingen dieper in op de 'ja, maar' vraagjes in het boekje.

Lkr begeleidt de klasdiscussie.

Lkr leest samen met de leerlingen het besluit in het boekje en gaat na of de leerlingen hiermee akkoord gaan.

Lkr laat IIn hun meningen staven met gegronde argumenten.

6) Goedheid

Klasspel

Alle leerlingen gaan aan één kant van de klas staan. Ze moeten ALLEMAAL aan de andere kant geraken maar er mogen in totaal maar 10 mensen de grond raken.

→ leerlingen moeten elkaar HELPEN (goedheid t.o.v andere tonen) om aan de andere kant te geraken.

Richtvragen:

Wat hebben jullie juist gedaan?
Zijn het altijd de sterkste die de zwakkere moeten helpen?
Wie vindt er dat je elkaar bij zo'n spel niet moet helpen?
Zou je dit spel met het dagelijks leven kunnen vergelijken?
Wanneer boek je het meeste vooruitgang, als je samenwerkt of alleen werkt?

Leerkracht stelt de volgende vraag:

Moet je anderen helpen?

Leerlingen brainstormen over de vraag. Lkr noteert de antwoorden op het bord.
Tussen de antwoorden van de leerlingen zitten vast en zeker enkele antwoorden die in het boekje zijn opgenomen.

Lkr gaat met de leerlingen dieper in op de 'ja, maar' vraagjes in het boekje.

Lkr begeleidt de klasdiscussie.

Lkr leest samen met de leerlingen het besluit in het boekje en gaat na of de leerlingen hiermee akkoord gaan.

Lkr laat IIn hun meningen staven met gegronde argumenten.